

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ЗБІРНИК ТЕЗ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

з міжнародною участю

МОВНА ОСВІТА В СУЧАСНИХ ЗВО:

ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

(електронне видання)

6-7 березня 2020 року

Біла Церква

ЗМІСТ

Агіна О.І. Можливості використання відеоматеріалів на заняттях з української мови як іноземної	7
Алексєєнко Т. Інтенсифіковане навчання професійного спілкування іноземних студентів медичних спеціальностей	9
Береговенко Н.С. Методика проектного навчання як один із видів організації самостійної роботи студентів.....	11
Блохин Д.Д. Заснування україністики в мюнхенському університеті імені Людвіга і Максиміліана професором Юрієм Бойком-Блохином та поширення її в інші німецькі університети.....	14
Бойчук О.А. Особливості формування граматичної компетенції під час вивчення української мови як іноземної серед англомовних студентів (початковий рівень).....	22
Будугай О.Д. Специфіка формування в іноземних студентів мовленнєвої компетенції на заняттях з українознавства (на прикладі теми «Видатні українські письменники»).....	25
Булава Н.Ю. Психолого-педагогічні засади самостійної роботи в методиці викладання української мови як іноземної.....	30
Валах Н.В. Діалогічне мовлення – основний вид мовленнєвої діяльності при вивченні української мови як іноземної	33
Василенко О.П., Колесов Є.І. Використання тестових завдань на заняттях з дисципліни «Українська мова як іноземна» у технічному ВНЗ	36
Векуа О.В. Використання художнього твору як один з етапів вивчення української мови як іноземної	41
Велика К.І. Структурні особливості двостороннього перекладу складних термінів аграрної лексики	44
Грищенко І.В. Стимул і мотивація вивчення української мови як чужоземної	47

ВЕЛИКА К. І.

Білоцерківський національний аграрний університет

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ДВОСТОРОННЬОГО ПЕРЕКЛАДУ СКЛАДНИХ ТЕРМІНІВ АГРАРНОЇ ЛЕКСИКИ

Розглядається питання перекладу термінів у аграрній сфері. Проаналізовано структурні особливості термінів та визначено основні перекладацькі прийоми, які актуальні саме для аграрної лексики. З'ясовано, що інтерпретація термінів потребує розуміння сфери перекладу для визначення єдиного правильного відповідника. Знання морфології, лексикології та граматики допомагають виконати адекватний переклад.

Ключові слова: термін, перекладацькі трансформації, морфема, лексема, афікси.

Кожна мова є особлива і неповторна, багата своїми барвами і мудрістю свого народу, своїм світосприйняттям. Саме історичний досвід, навколишнє середовище та образність світосприйняття певного народу впливають на її формування та структуру. Незважаючи на відмінності мовних структур та назв різних номінативних одиниць різні народи світу знаходять порозуміння, комунікують, обмінюються досвідом, інформацією та займаються торгівлею.

Галузь сільського господарства не є виключенням. Україна є аграрною країною, прагне розвивати сільське господарство, співпрацює з міжнародною спільнотою, для якої основною мовою спілкування є англійська. Тому, двосторонній переклад аграрної лексики стає актуальним і потрібним.

Кожна мова, як українська так і англійська, має свої структурні особливості, які можуть відрізнятись і бути несхожими одна на одну. Найбільше це проявляється в мовній структурі та номінативних поняттях, які є взаємозалежні і можуть створювати труднощі при перекладі аграрної лексики.

Щоб інтерпретувати аграрні терміни вірно, перекладачам доводиться використовувати різні перекладацькі трансформації як лексичні так і граматичні (еквівалентний переклад, конкретизація, генералізація, додавання, калькування, заміна, транскодування, калькування). Інтерпретація будь-яких лексичних елементів здійснюється залежно від речення, контексту та розуміння особливості побудови самих номінативних одиниць, адже аграрні терміни бувають: прості, похідні, складні, словосполучення [2, с. 300].

До простих термінів належать однокореневі слова: soil – ґрунт, root – корінь, toxin – токсин, plant – рослина, system – система, culture – сільськогосподарська культура. Складні терміни складаються з двох і більше кореневих морфем: greenhouse – теплиця, breakdown – поломка механізму, microorganism – мікроорганізм.

Прості та складні аграрні терміни перекладають за допомогою еквівалента мови перекладу. Якщо морфологічна будова терміна не відповідає структурі мови оригіналу – використовують різні лексичні трансформації: culture – сільськогосподарська культура (додавання), abundant – широко розповсюджений (генералізація). Можливе також вживання транскодування аграрного терміну: acre – акр, cultivation – культивування, aeration – аерація. За відсутності еквіваленту використовують описовий переклад (acre – одиниця площі 0,4 га або 4047 м², inch – одиниця довжини = 1/12 фута; = 2,54 см, вимірювати в дюймах). Частота вживання описового перекладу притаманна більше для складних термінів через складність перекладу вдалим еквівалентом.

Похідні терміни, що утворені за допомогою афіксів, перекладають еквівалентною лексичною одиницею, частковим транскодуванням або калькуванням із врахуванням морфологічної побудови лексеми: inorganic – неорганічний, to minimize – мінімізувати, conventional – традиційний, fertilization – удобрення, provided – забезпечений, acidity – кислотність.

За афіксом можна визначити не лише частину мови, а й категоріальне значення слова [1]. Переклад афіксальних морфем залежить від правильного визначення афіксу і узагальненого значення аграрного терміна в цілому [3]. Тому, варто визначити основні афікси для головних частин мови адже похідне слово-термін містить у своєму складі кореневі та афіксальні морфеми [3].

Суфікси -ate, -en, -ize, -ify, -ish є найпоширенішими для дієслів (to cultivate – культивувати, to separate – відокремлювати; to open – відкривати; to fertilize – удобрювати, to summarize – підсумовувати; to purify – очищати; to distinguish – відрізнити). Суфікси -y, -ic, -ive, -al (-ial), -able (-ible) є найпоширенішими для прикметників (watery – водянистий, greeny – зеленкуватий, marshy – болотистий; productive – продуктивний, intensive – інтенсивний; organic – органічний, hidroponic – гідропонний, biological – біологічний, capable – здатний).

Суфікси -ance, -er /-or/ist, -ing, -tion, -ation, -ion, -sion, -ty/-ity/-ment є основними для іменників (a farmer – фермер, an agronomist – агроном, a cultivator – культиватор, seeding – посів (мікробів), absorbance – спектральна поглинальна здатність, irrigation – зрошення, contamination – забруднення, composition – складання, density – щільність, treatment – лікування).

Найпоширенішим в англійській аграрній термінології є префікси: -un, -re, -dis, -under, -ex, -sub, -non, -mis, -over, -multi, -self, -post, -pro. При інтерпретації аграрних термінів утворених за допомогою префіксів потрібно розуміти їх значення. Наприклад, префікси un-, dis-, mis-, in-, як правило, вказують на протилежне значення, неможливість, неправильність. Їх перекладають як антоніми до основної кореневої морфеми, або за допомогою префіксальних відповідників: не-, де-, від-, роз- (unirradiated – незрошений, to uncouple – відчіплювати, to misapply – неправильно застосовувати, disjoined – розчленований).

За допомогою префікса re- утворюються іменники та дієслова, що вказують на повторювальність дії: reproduction – відтворення, recycling – переробка, to resorb – поглинати знову, retreatment – повторна обробка [3].

Терміни словосполучення складаються з слів, де одне з них є ключовим, а інше залежним. У складних словосполученнях залежні слова визначають значення ключового слова. За синтаксичною побудовою визначають два види аграрних термінів: безприйменникові та прийменникові словосполучення: agricultural sector – аграрний сектор, seedling rootstock – кореневище сіянця, seedling top of the stock – верхівка сіянця квітконіжки, leaves of scion tops – верхівки листя зщепленого пагону.

Відповідно, постає питання специфіки перекладу таких термінів. При опрацюванні словосполучень починають з визначення ключового слова в терміні і семантичного зв'язку між компонентами. З права на ліво перекладають компоненти, враховуючи семантичні зв'язки між ними.

Отже, інтерпретація термінів потребує розуміння сфери перекладу, визначення єдиного правильного відповідника. Знання морфології, лексикології та граматики допомагають виконати адекватний переклад.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бесклетна О.О. структурні особливості перекладу складних термінів фінансової лексики з української мови на англійську. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». URL: http://xn--e1aaajfpcds8ay4h.com.ua/files/image/konf_13/doklad_13_5_40.pdf.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. / В.І. Карабан. – В.: Нова книга, 2004. – 576 с.
3. Семко Н.М. Збагачення лексичного запасу у процесі вивчення професійної англійської мови (Львів, Україна). URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1275>